

DOMOVINA

Izida dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krona, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Slovanstvo na razpotju.

Bojevito in bojažljivo načelo: Čebe in Slovence, Poljake in Hrvate, Ruše in Srbe kakor Bolgare ponomčiti, s slovanstvom livade pangermanizma pognojiti, se dejanski potrjuje. Na Poznanjskem se s silno hitrostjo in s pomočjo pruske vlade germanizuje. Na Češkem se pangermanizem vsiljuje v deželno zbornico in na čelu armade korakajo nemški ustavovorni veleposestniki; slovenski deželnozbornski večina po milosti fevdalnega plemenitstva, je že skoro le nekaj zgodovinskih pomn. Moravsko je v vsenemških rokah, ki s stisnjenimi pestmi na ljudskih shodih v Brnu in Olomucu prete slovenskim helotom. Šlezka je zapadla vsenemštvu v pruskem delu, kakor tudi v ostankih Krnova, Opave, Tešina. V Krakovu, Zaliču, Velodimjeru, Bukovini je milijon Židov kulturonošec vsenemškega navala; v Lvovu in Černovcyh vlada zapadni dub vsenemštva. Na slovenskem Spodnjem Štajerskem so jezični otoki Celje, Maribor, Ptuj vsenemške trdnjave; slovenska Kranjska ima v deželnem zboru v Ljubljani izključno nemško ustavoverno veleposestvo; Koroško je vsenemško. Gorico, Trst, Istro, Dalmacijo zlorablja Lahoni v prid vsenemštva, vsenemštvu pripravljajo tla na Ogrskem, Hrvaškem, Bosni in Hercegovini, in vsenemške naselbine se ugnezujejo na Balkanu, v Aziji, v ruski državi, da postavijo tudi tam na slovenskem ozemlju vzhoda trdnjave, s katerimi je slovensko ozemlje na zapadu in jugu tako bogato posejano.

Ne kot Prusi, Saksonci, Franki, Švabi se izseljujejo v svet kolonisti iz nemške države, pač pa kot Nemci, Vsenemci z orožjem v roki, odločeni, po germanski navadi dežele osvojiti. Meni li morebiti kak Slovan, da bi bil v stanu eden ali dva slovenska rodova se z uspehom v

bran postaviti vsenemškemu načelu? Ali ni marveč edino pravo, vesoljno slovensko moč peljati v boj, ker bi morala sicer slovenska plemena, drugo za drugim podleči v neednakem boju? Čehi, ki leže že skoro na tlen, se morejo danes le še na ta način povzdigniti in svojemu dednemu vladarju rešiti suvereno češko kraljevo krono, če pokličejo vse Slovence na boj, se postavijo na čelo in skrb, da pangermanizem ne prodre s svojim načrtom, namreč porabiti Poljake kakor klin med Čehi in Rusi, Hrvate kakor klin med Slovenci in Srbi in poglobiti mažarsko romanski prepad med Severo- in Jugoslovani. Pangermanskem načelu vseslovensko geslo, pangermanski ideji vseslovensko idejo postaviti nasproti, revolucijo pangermanizma pobijati z vso silo 150 milijonov močnega slovenskega plemena, to bi bila dolžnost vsakega slovenskega rodu, ako hoče s celoto in v celoti ohraniti, obvarovati in rešiti tudi svoj del; sicer bodo prišli slovenski rodovi drug za drugim na vrsto, in bodo zapadli brez usmiljenja ponomčevanju.

V ta namen se ima slovanstvo združiti. Odločiti se mora, ali se hoče dati ponomčiti kakor Prusi in Slovani ob Labi, ali pa po slovenskem zakonu in v slovenskem duhu samostojno živeti, kot njegov izhodni del, ruski narod.

Ako hoče nemštvu služiti, se mu je treba držati samo sedanje medsebojne politike in služiti nemoči malenkostnega separatizma; v tem slučaju ne pridejo Slovani nikdar do tega, da bi rešili svoje dedne vladarske hiše. Slovenska politika, kjer zlorablja pangermanizem slovenske rodove, ednega zoper drugega, bi bila potem kakor žrebčelj v krsto slovanstva in Mažarov kakor tudi Romanov, katere bi bil sicer že davno, da jih na njihovem otoku ne štiti in obdaja slovenski ocean, požrl požrešni pangermanizem.

Ako se hoče slovanstvo nemškega jarma enkrat za vselej otresti, se morajo vsi slovenski rodovi združiti v skupno zvezo. Na ta način edino bo slovanstvo v stanu izpolniti svojo dolžnost napram sebi in napram svojim vladarskim hišam, ker bi mu drugače primanjkovalo na skupni moči vseh rodov.

Slovanstvo se ima sedaj odločiti na eno ali na drugo stran, in sicer je odločitev v njegovih rokah, hoče li suženjski še nadalje robovati pangermanizmu ali pa kakor gospod vladati in zapovedovati na lastni zemlji.

Hoče li slovanstvo ostati nakovalo ali postati kladivo?

Po „Parlamentar“ ju.

O narodnem napredku.

Povdarjali smo zadnji čas že večkrat, da opazujemo v našem narodnem življenju nekako omrtvelost, hladnost, da je po mnogih naših krajih ljudstvo še čisto nezavedno, ali pa da drugje, kjer je bil narod že probujen in čvrsto organizovan, gine narodna zavest, ki je svoj čas dičila posamezne okraje, in da izginja oni narodni ponos, ki je visoko dvigal slovensko trobojnico in z gorečo požrtvovalnostjo polnil srca.

To nas mora navdati z grenkostjo, z nekim trpkim čuvstvom in skoro obupanjem nad našo narodno bodočnostjo, in nehoti se nam vsiljuje vprašanje, kje je temu vzrok. Zakaj se ne širi narodna zavednost v oni meri, katero se mora zahtevati v današnjih časih, ko je narodnostno vprašanje na dnevnem redu, in skoro najvažnejše, vsaj v naši državi, ker odločuje usodo naše monarhije.

Zakaj drugje gine narodna zavest, se vsiljuje v srca mlačnost in ugaša ogenj, ki se je nekoč iskril v silnih plamenih vsega, kar je dobrega, lepega in koristnega za narod?

LISTEK.

Na grobeh.

M. K.

Mrak pojema in se spreminja polagoma v temno noč. Po nebu podi jesenski veter črne oblake, ki zakrivajo očem svetle zvezde. A tu na zemlji žarijo sedaj druge zvezdice: tam na pokopališču prižigajo ljubeče roke lučice na grobeh umrlih ljubih. — Spomin vseh mrtvih!

Vseh mrtvih dan! Toda! saj to je šele predvečer vseh mrtvih dneva: vseh mrtvih noč! Da, temna noč obdaja tukaj v grobeh sedaj one, ki so nekaj gledali blestečo, solnčno svetlobo življenja, teruna noč obdaja one, ki jim tudi v življenje ni posijal žarek sreče, ki jim je že življenje samo bilo le bedna temna noč.

Tamkaj stoji starček, klobuk v roki, z v tihi molitvi pregibajočimi se ustnicami ob grobu, na katerem njegova vnukinja prižiga svečice. Mirna žalost se mu bere na licu, mirna udanost v voljo božjo, ki bo tudi njega v nedolgem času poklicala v hladno zemljo; saj je že zadosti živel, zadosti trpel. Morebiti bo že čez leto klečala vnukinja tudi na njegovem grobu ter v njegov spomin prižigala lučice.

Tam na onem grobu kleči, čezenj, sklonjena ihtea mlada žena; v grobu ji leži prezgodaj umrla mož. Poleg nje stoji majhno, nežno dekletce, skrbno zavito v gorko jopico. Začuden zre nekaj časa na ihteačo mater, in usteca že silijo tudi na jok, v očeh pa se ji začnejo lesketati solzice. A hipoma se ji ličice zopet razjasni, ko zagleda ne daleč na bogataškem grobu nebroj lučic. Glasno zakliče: Mama, glej! glej! kako lepe lučke tam gorijo! In pa koliko jih je! Pojdi gledat! Oh, kako je tam lepo! Mati se obrne, prime deklico ter jo burno naše pritiska, kakor bi je nikdar ne hotela več izpustiti, in ko se ji ljubeznjivo nasmeje, ji leskečejo že solze žalosti v očeh. A sedaj ji ni več tako hudo, in obupna bolest ob moževem grobu ji nekoliko pojenja, ko čuti ob svojem srcu mlado, nadežno življenje, ki ga še ni kalila nobena neresca. Materino srce moli vroče k Bogu, da bi temu nedolžnemu bitju še dolgo ohranil otroško brezskrbnost in neskaljeno veselje, da bi ji bilo to mlado življenje še dolgo v uteho za bolest, ki jo ji je povzročila moževa smrt.

Tam na obzidje pokopališča naslonjen pa stoji mlad mož, mladenič še, star kakih šestindvajset let. Numa sicer groba, da bi ob njem

stal in molil, a vendar stoji tukaj na pokopališču in čez njegovo lice je razlita globoka žalost. Postavil se je nalašč semkaj v temo, da bi ga nikdo ne motil v njegovih mislih. Tudi v njegovi duši, v njegovem srcu je tema. Nepremično zre v eno smer, iz prsi pa se mu zdaj pa zdaj privije globok vzdihljaj. Njegove oči ne gledajo groba, kjer bi počival kdo njegovih ljubih; a v duhu gledajo drug grob, grob zlate sreče....

Prišel je bil pred nekolikimi dnevi domu iz tujine, poln mladostnih upov, mladostnih sanj, vedrega lica in jasnih oči. Veselil se je svidenja s svojimi ljubimi in znanci, veselil njihovega sprejema, samo, ko se je spomnil sosedove Anke, s katero sta se poprej tako iskreno ljubila in za katero je še sedaj plamtelo njegovo srce v ljubezni, postalo mu je tako nekako čudno tesno pri srcu. Saj še ni bil pozabil, kako jo je mučil s svojo ljubosumnostjo, ko je še bil doma; zdaj je še le sprevidel, kako krivico ji je takrat delal, koliko bolest, koliko solz ji je moralo povzročiti njegovo obnašanje. In živo mu je še bilo v spominu, kako očitačo ga je pogledala, ko se je ločil od nje. Tega pogleda, teh oči ni mogel pozabiti.

Ko sta se sedaj srečala, je bila ona malce v zadregi, a kmalu se je premagala. S tresočim glasom jo je vprašal: „Anka, ali me imaš še

Glavni vzrok temu in najhujše zlo, ki ovira naš narodni napredek, je in bode, kar smo že čisto povdarjali, pomanjkanje dobrih voditeljev naroda, ki bi kakor zvezda vodnica korakali naprej, kazali ljudstvu pot, razsvetljevali temo zmot, lajšali bedo, krepili narod v gospodarskem oziru, in sploh, izpolnjevali dolžnosti, ki jih naklada rodoljubje, ljubezen do domovine, voditeljem naroda. Besede mičejo, vzgledi vlečejo, pravi narodni pregovor. In to bi moralo tudi biti geslo pravih rodoljubov. Požrtvovalnost in nesebičnost, ti dve kreposti bi morali dičiti njihova srca, in potem bi narod spoznal, kdo je njegov prijatelj, ter bi z veseljem sledil takšnim možem.

A kakor rečeno, dobrih voditeljev nam manjka. Ako se oziramo danes na razvoj slovenskega naroda, reči moramo, da smo od prvih početkov narodnega probujanja pa do danes mnogo napredovali. Čuditi se moramo onim možem, ki so prvi orali ledino na polju narodne zavestnosti, diviti se moramo njihovem pogumu in čvrsti moči, s katero so začeli buditi narod iz spanja, in ki je bila tako plodonosna. Da smo vedno napredovali, vedno korakali naprej po poti narodnega razvoja, da ni bilo časov, ki so nam zadali težkih izgub, bi bili danes že na vrhuncu našega delovanja. In če se ozremo nazaj v čase, v katerih imamo zaznamovati iz gube, če pogledamo kraje, kjer je narodna reč nazadovala, vidimo, da je bilo pomanjkanje dobrih voditeljev, požrtvovalnih delavcev temu vzrok. Istotako so kraji, kjer je ljudstvo probujeno in zavedno, in zopet drugje najdemo mesta, kjer ljudstvo še niti pojma nima o narodnem ponosu in se niti ne zaveda, svojega slovenskega jezika. Odkod je ta razlika, mislimo, bode pač vsakdo uvidel.

V današnjih časih se ne čuje redko, da deset, dvajset let v življenju kakega naroda malo pomeni, da se v tem času slika naroda nega življenja malo spremeni. Ali ničesar ni lažje, kakor oporeči to trditve, čeprav nekateri politiki ravno s tem opravičujejo svoje neuspehe. Od prvih početkov našega preporoda na Štajarskem je preteklo komaj dvajset let, ko je bila slika našega narodnega življenja malone ista kakor danes. Peščica ljudi je takorekoč kar čez noč premenila razmere po Štajarskem v narodnem oziru. Sedaj pa se zopet polagoma vračamo k spanju, iz katerega se nam ne bode več tako lahko probuditi. Svoj čas so naši prvoborci delovali složno in edino za slobodo in srečo domovine, in se niso narodne sile trošile za malenkosti.

Vsi so jih razumeli, vanje verovali, zanje delali in se žrtvovali, medtem ko je dandanes naša politična atmosfera polna raznih zmotnjav, in so besede: rodoljubje, celokupnost slovenske

kaj rada? A ona mi je mirno in s preprostimi besedami odgovorila, da naj pozabi, kar je bilo nekdanj, da ona ne čuti več zanj tega, kakor nekdanj, da je on, kakor si lahko sam misli, tega kriv, da ji je on sam iztrgal ljubezen iz srca. Vzel je roko, ki mu jo je podala z besedami: „A prijateljica ti hočem ostati!“ Držal jo je dolgo, to njeno mehko roko, dolgo je zrl žalostno v njene velike, modre oči, zadnjikrat se je še nasmajal ob njih čarobnem blesku, potem se je molče obrnil ter odšel. . . .

In z brezmejno žalostjo v srcu stoji sedaj na pokopališču; saj ga je z nepremagljivo silo gnalo semkaj na kraj žalosti, kjer mu je nekoliko lažje pretrpeti bol, ko vidi tudi druge žalovati.

Z brezmejno žalostjo v srcu stoji sedaj na grobu svoje sreče, svoje zlate sreče, ki jo je bil sam uničil. Temna, črna noč obdaja ta njegov grob; a glej! tudi na tem grobu se zasvetita zidajci dve lučici: spomnil se je njenih velikih, modrih, tako nedolžno zrelih oči, in misel za mislijo se mu poraja.

Te lučice, ki sedaj gorijo na grobeh, uganele bodo, ta temna noč, ki leži nad pokopališčem, umaknila se bo belemu, jasnemu dnevu, a noč v njegovem srcu, v njegovi duši ne mine nikdar in vedno mu bosta svetili oni dve bajni lučici na grobu mrtve sreče. Vse njegovo življenje bo odslej le — mrtve sreče noči!

domovine mnogim le še fraze. Razumevanje narodnih idealov in borenje zanje je dandanes ponehalo, vse to je potisnjeno v ozadje, na dnevni red pa so razne malenkosti in dnevnem redu pa so razne malenkosti in rodni razpori, ki ne družijo, temveč cepijo, slabé narodne sile. Tako preide dan za dnevom, a mi, ki smo v političnem življenju še le na oni stopinji, kjer so drugi bili že davno, in ki bi morali vsako priliko vestno uporabiti ter delati bolj nego drugi, mi vedno bolj nazadujemo. Iz gubljanja se v malenkostih, umetno provzročenih nasprotstvih, samo da moremo imeti svoje posebne programe, a puščamo izpred oči svetle narodne ideale. In to bode trajalo še tako dolgo, dokler se ne najdejo močje, ki bodo razumeli, da cepidlačenje naroda samo razdružuje, a samo velike stvari, da ga vežejo in krepe. In to je tudi vzrok, da je naše politično življenje tako mlačno, brez navdušenja.

Vrnimo se k onim časom, ko so naše javno življenje vodili svetli ideali ljubezni do domovine in narodne požrtvovalnosti, vzgojimo sebe in narod! Ko bode imel močno narodno zavest, bode veljalo zanj ono, kar je rekel svoj čas slavni hrvaški junak Jelačić: „Kadar narod pravi: hočem ali nečem — verujte mi, je to beseda krepka in mogočna, mogočnejša in silnejša, nego trdnjave in topovi. To je oni strašni zvok, pred katerim drhti vsak dušman.“

Rudarji pozor!

Meseca oktobra lanskega leta ustavile so rudarske zadrage (Knappschafts-Berufsgenossenschaften) v Bochumu na Pruskem zavarovalno rento (penzijo) vsem tistim po neizgodbah v pruskim rudokopih prizadetim inozemskim rudarjem in njihovim vdovam in sirotam, kateri so se bili vrnili v svojo domovino, da bi tam uživali zavarovalno rento. Takih rudarjev je tudi, žalibog, med Slovenci precejšnje število. Zdravi in čili so se ločili od nas, v pruskim rudokopih zadelali jih je nesreča, in vrnili so se pohabljeni, ako niso celo življenje izgubili.

Pruski rudokopi so ustavili rento z ozirom na novo nemško obrtno zavarovalno postavo proti neizgodbam, po kateri se mora podeljena zavarovalna renta uživati v nemški državi, in miruje plačilo za inozemce tako dolgo, dokler prebivajo v inozemstvu (torej tudi v domovini).

Pritožbe na razsodišče v Dortarundu so se zavrnile, in tudi naš konzul v Kölnu obvestil je prizadete delavce, da bodo ostale vse pritožbe brezuspešne, ker je državni zavarovalni urad (Reichsversicherungsamt) v Berlinu kot najvišje sodišče o zavarovalnih rentah izdalo okrožnico, naj se v inozemstvu stanujočim inozemcem zavarovalne rente ustavijo na podlagi novega obrtnega državnega zavarovalnega zakona.

Veliko prizadetih rudarjev in njihovih družin se je torej podalo nazaj na Prusko, kjer se jim je po prihodu zavarovalna renta zopet izplačevala. Dosti pa jih je ostalo v domovini brez rente.

Mica Žikovšek, rudarjeva vdova v Rofengozdu, okraj Laško, se je sicer tudi podala nazaj na Prusko, kjer dobiva zopet prej ustavljeno zavarovalno rento, a žala pa je pravočasno in morda edina tudi rekurs proti ustavljenju na državni zavarovalni urad po svojem zastopniku g. dr. Josip Kolšek, odvetniku v Laškem trgu. In res je ugodil državni zavarovalni urad v Berlinu vloženemu rekursu ter je nedavno obsodil rudarsko zadrugo v Bochumu v plačilo vseh zaostalih ustavljenih mesečnih zavarovalnih rent.

S to sodbo je priznana pravica avstrijskih rudarjev, uživati v domovini zavarovalno rento pruskim rudokopov, ako se jim je zavarovalna renta podelila pred oktobrom 1900, na kar naj bodo vsi slovenski prizadeti rudarji opozorjeni.

Celjske in štajarske novice.

(„Celjsko pevsko društvo“) poje danes po poludne na dan Vseh svetnikov nagrobnice na okoliškem pokopališču celjskem.

(Telefonsko postajo) na novo v kratkem pri poštne uradu v Celju. Na ta način se bodo prometne razmere mnogo zboljšale.

(„Mlinar in njegova hči“) Opozarjamo še enkrat rodoljubno občinstvo na gledališko pred

stavo, ki se vrši na dan Vseh svetih v „Narod. domu“. Začetek je točno ob 7. uri.

(Protestantizem v Celju.) Nekaj celjskih Nemcev, med temi seveda neizogibni advokat Mraulag, je izdalo oklic za nabiranje milodarov, da se sezida v Celju nova protestantska cerkev. Koliko so že nabrali, ni znano. Dne 27. oktobra t. l. je v Celju prestopilo 6 oseb v protestantsko cerkev.

(Pozor!) Gostilna „pri zvezdi“ (Lemež) je prešla v zagrizeno nemške roke; gostilničar je neki Pirokmayer. Opozarjamo Slovence, da se je te dni v gostilni „pri zvezdi“, (poprej Lemež-evi) pripetil slučaj, da je nek individuum hotel navzočega Slovence vreči skozi vrata. Nadalje je dejstvo, da natakaraica nerada z gosti govori slovenski. V Celju so edino naše gostilne „Narodni dom“, za člane „delavskega društva“ delavski dom in gostilna „pri jelenu“ na Graški cesti. Svoji k svojim!

(Slovenski jezik na sodnih oblastih.) Dve tretjini avskultantov v Celju in Mariboru ne znate slovenski. To so tisti avskultantje, katere pošiljajo v Maribor in Celje učiti se slovenščine. In zato, ker ne znajo slovenski, dobivajo po 25 gl. več na mesec. Ta denar dobivajo namreč v nagrado za učenje slovenščine; v resnici pa niti ne mislijo na kako resno učenje. Zato pa so razprave, na katerih zapisnikujejo ti avskultantje kakor v zasmeh vsakemu pravu našega jezika na sodnih oblastih. Pri nas sodijo slovenske obtožence močje, ki niti besedice slovenski ne znajo, in vodijo uvodne preiskave zaradi hudodelstev, dasi niti del tega ne razumejo, kar povedo priče. To so tako kričeče razmere, da jim v Avstriji ni para.

(Oddaja mitnic.) V finančnem okraju mariborskem se oddajo v Strihovcu, Vojniku in Gor. Vižingi mitnice v zakup, in se bode o tem vršila dne 14. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne pri c. kr. finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru ustmena razprava; tam se izve tudi vse natančneje.

(Promocija.) Na graškem vseučilišču je bil v sredo promoviran doktorjem bogoslovja gosp. Jos. Somrek, kaplan pri Št. Jurju v Slov. goricah.

(Višjim živinozdravnikom) sta imenovana gg. Jož. Volovšek v Celju in J. Munda v Brežicah.

(Učiteljska vest) Kot učiteljica v Šmartnem pri Slov. Gradcu je nastavljena gđ. Ida Lampe, ki je lansko leto dovršila svoje študije na učiteljsku v Ljubljani.

(Trtna uš) se je pojavila v več vinogradih občine Tolsti vrh in Žiče pri Konjicah.

(Pevsko in tamburaško društvo „Zvon“ v Trbovljah) izvolilo si je naslednji odbor: Gsp. J. Gorjup, uradnik, predsednik, g. M. Dolničar, veleposetnik, podpredsednik, g. F. Dežman, trgovec blagajnik; g. R. Koželj, knjigovodja, blagajnikov namestnik; g. D. Berger, posestnik, tajnik; g. F. Dolničar, gostilničar, tajn. namestnik; g. F. Festein, pom. uradnik, arhivar; g. R. Mastnak, trg. pomočnik, rač. preglednik; g. A. Božič, pom. uradnik, rač. preglednik; g. F. Pavlič, pom. uradnik, pevo. in glasbovodja; g. L. Medvešek, pom. uradnik, namestnik glasbovodje. Odborniki so: gg. F. Uranič, F. Volkar, F. Jurman in J. Bidovec.

(Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj) zboruje dne 10. novembra t. l. na Vidmu po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Poročilo o zborovanju „Lehrerbunda“. 4. Kaj zlasti ovira napredek ljudskega šolstva pri nas? 5. Želje in nasveti. Cenjene društvenike vabi vljudno tem potom k prav obilni udeležbi Odbor.

(Vojak morilec.) V Vrabčah na Hrvaškem je nek vojak usmrtil viničarja Martina Hodeja, rojenega v Vidmu, pristojnega v Brežice na Štajarskem.

(Iz Pilštana.) V sredo, dne 30. oktobra je obhajal nadučitelj g. I. Čížek, 40 letnico svojega plodnosnega delovanja kot nadučitelj na Pilštanu. Prihodnje leto obhaja 50 letnico svojega učiteljevanja.

(Pri Sv. Križu na Slatini) se je vršil dne 27. oktobra v gostilni g. Fr. Ogrizka političen shod, na katerem je poročal deželni poslanec g. dr. Jurtela o sedanjem političnem stanju v Evropi in priporočal, naj se Slovenci postavijo na noge s krepkim gospodarstvom ter združeno

postopajo v boju za svoja prava. Navzoči volilci so izrekli g. poslancu popolno zaupanje. Slednjič so bile sprejete resolucije, v katerih navzoči volilci med drugim izražajo željo, da se vsi krščanski jugoslovanski poslanci zedinijo v eden klub, ter da tokrat pri razpravi o državnem proračunu vsaj eden slovenski poslanec ima političen govor, da razkrije vse v nebo kričeče krivice, ki se pod Körberjevo vlado gode Slovincem. Nadalje volilci odobrujejo abstinenco slovenskih poslancev v deželni zbor in se izrekajo za devizo „proč od Gradca!“ protestirajo tudi najodločneje zoper nemške izzivalne nakane, izražane zadnji čas na raznih shodih.

(Šulferajnska šola na Slatini.) Na občnem zboru nemškega „šulferajna“ v Brnu se je predlagalo, naj odbor deluje na to, da bi štajarski deželni odbor prevzel „šulferajnsko“ šolo na Slatini v svojo oskrbo. Zoper to so slovenski davkoplačevalci, zbrani na političnem shodu pri Sv. Križu, protestirali že vnaprej, ker plačujemo Slovenci tretjino vsega davka na Štajarskem, in je zato krivica, da bi se iz deželnih dohodkov podpirale šole, ki imajo namen odtujiti naše otroke slovenskemu jeziku.

(Učiteljsko društvo za ptujski okraj) zboruje v četrtek dne 7. novembra 1901 predpoludne ob polu 11. uri v okoliški šoli po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Pogovor o po speševanju edinosti v štajarskem učitelstvu z ozirom na predlog v „Steir. Schul und L.-Zeitung“ št. 20. 4. Poročilo o letošnjem glavnem zborovanju „Lehrerbunda“ (g. Kopic). 5. Znanstveno predavanje: „Darvinizem in vzgoja.“ 6. Slučajnosti. Na polnoštevilno udeležbo prav uljudno vabi odbor.

(Sv. Barbara v Haložah.) Vsak stanovalec, ki mu je z rodbino tukaj živeti, dobro ve, kako težko je tukaj v slučaju bolezni dobiti zdravnika. Razpisana je bila služba distr. zdravnika, pripravljen je bilo zanj stanovanje. Žalibog vse zaman. Pa drugje si znajo pomagati v takih slučajih drugače. Imajo zdravnike najete, ki prihajajo redno po enkrat na teden zdraviti v take, od mest oddaljene kraje. Zdravnik ima tam lekarno za silo, in ubogi se tudi zdravijo brezplačno. Ker se ta naprava dobro obnese, bi gotovo tudi tukaj koristila. Občinski odbori se radi tega vabijo, da se v tej zadevi zedinijo, in prosijo okrajni zastop za prispevek.

(Bralno društvo „Naprej“ pri Sv. Barbari v Haložah) priredi v nedeljo, dne 3. novembra, ob 3. uri popoldne ob vsakem vremenu II. letošnjo efektno tombolo v prid ubogim učencem ondote šole. Ker se posebna vabila v to svrhu ne razpošiljajo na nobeno stran, zato vse znance in prijatelje iz sosesčine tem potom k mnogo brojni udeležbi uljudno vabi odbor.

(Nagle smrti) je umrl dne 27. oktobra t. l. vrli rodoljub g. Franjo Žitek, veleposestnik v Radencih. Umrl je med potjo, ko se je vračal iz cerkve. Zadel ga je kap. Blag spomin vrlému rodoljubu!

(Učiteljski izpiti) za ljudske in meščanske šole se vrše v Mariboru, počenši z dnem 4. novembra t. l.

(Zakup.) Dne 13. novembra t. l. se vrši pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Mariboru ob 10. uri dopoludne licitacija zakupa glede dobave vina, vinskega in jabolčnega mošta, kakor tudi porabe mesa za leto 1902, 1903 in 1904 na sledečih sekcijah: Slivnica, Poličane, Doberna, Velike Pirešice, Št. Jur na juž. žel., Braslovče, Laško, Vitanje in Dev. Marija na gori. Natančnejši pogoji se izvedo pri c. kr. finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru in pri pristojnih vodstvih finančnih straž in kontrolnih ter okrajnih načelstvih in oddelkih.

(Izrebanje porotnikov za Maribor.) Za mariborsko okrajno sodišče so izrebrani porotniki za bodoče zasedanje; imenik porotnikov kaže, kako smo Slovenci zapostavljeni tudi pri izvrševanju te državljanske pravice ali dolžnosti. Iz ptujkega okrajnega glavarstva ki šteje nad 83.000 prebivalcev, je izvoljenih 6 porotnikov, in sicer štirje Nemci iz Ptuj, ki šteje 4000 prebivalcev, 79.000 ostalih prebivalcev, ki so Slovenci, pa je dalo le dva porotnika. Takšna je avstrijska enakopravnost!

(Vlaka skup trčila.) Pri postaji Peggau v graškem okraju sta v soboto zjutraj trčila dva tovorna vlaka. Stroj in šest vagonov je bilo razbitih.

(Sodba o Nemcih.) Naši ljubeznivi Nemci nas radi slikajo kakor velike sovražnike nemštva, pri njih je vsak slovenski rodoljub na glasu besnega nasprotnika Nemcev; a poglejmo, kaj piše o njih Luter, začetnik protestantizma! V Lutrovih spisih se nahajati sledeči mesti: „Unsere deutsche Nation ist eine wilde und barbarische Nation, halb Teufel, halb Mensch.“ (Naš nemški rod je divji in barbarski rod, pol hudič, pol človek). In na drugem mestu: „Die niederträchtigen Deutschen sind schreckliche Schweine.“ (Nesramni Nemci so strašne svinje!) Tako je sodil Luter, tako slavljani nemški prerok, o svojih rojakih.

Šola in dom.

Slavnostna otvoritev novega šolskega poslopja v Trbovljah.

Stvaren popis v petih delih.

V. Banket.

Ob sviranju rudarske godbe se je ob 1. uri popoldne pričel banket v lepi dvorani Dolničarjeve gostilne pod simbolom velike slovenske zastave, ki je raz dvonadstropnega poslopja viteški plapolal.

Banketno, dá, rekli bi, je slavnosten obed, s katerim se zbrani gostje na svoj račun pogoste, da proslave slavnost z dragimi jedili, dobro kapljico, napitnicami, zdravilicami in navdušujočimi govori. Vsega tega ni manjkalo. Napivalo se je cesarju, cesarjevemu namestniku štajarskemu, pričujočemu tovarnarju vitezu pl. Gosslethu, okrajnemu glavarju celjskemu in brežiškemu, nadzorniku Vodušku, učitelstvu trboveljskemu, zastopniku učiteljstva v okrajnem šol. svetu, g. Kropcu, županu in občinskemu zastopniku trboveljskemu, veliki trboveljski industriji, krajnemu šolskemu svetu in njegovemu načelniku in Trboveljčanom sploh in sicer vse — le v nemškem jeziku, v kričečem nasprotju z ono ponosno slovensko zastavo, ki je v lahmem vetriču in v solnčnem sijju menda nehoté poljubljala zunanje stene gostoljubne Dolničarjeve gostilne.

Edini župan g. Roš in občinski svetovalec g. Kallan sta napila davkoplačnikom in občanom na kratko v slovenskem jeziku, kar je takorekoč izginilo v valovju šumno nemško deroče reke. Govornika sta vsaj pokazala, da se zavedata svoje narodnosti, in da je treba tudi ob slovenskih priznavati lepoto in veljavo slovenskega jezika. Čast njima!

Ko se je zvrstila napitnica za napitnico in se je navdušenje po nemški penilo, zazvenel nakrat ob kozarcu zvonki glas.

Dvorana umolkne.

Oči vseh se upro v inteligentnega moža izmed učiteljstva, ki je nagovoril elit družbo v slovenskem jeziku s finim naglasom, gladko govoré:

„Velecenjene mi dame, štovana mi gospoda!“

„Pregledujočemu danes vaše krasno šolsko poslopje, to dično znamenje trboveljske požrtvovalnosti, mi je sredi prijetnega razočaranja spreletel dušo mrak nevolje, češ, zakaj pa drugod ne zidajo občine svojemu najdražjemu zakladu, mladini, tako krasnih svetlišč? Zato ne 1. ker se nimajo dovolj prepričanja, da je v šolsko poslopje vtaknjen denar, doma naložena glavnica, ki nosi ljudem bogate obresti za življenje; 2. ker se ne spominjajo, da je vsakdo dolžan skrbeti za olepšavo in napredek svojega kraja in 3. ker se premalo ozirajo na stavbeno umetnost in na primeren prostor. Videl sem že mnogo šolskih poslopj po Slovenskem, zidane s troški od 30 do 50 tisoč kron in še več, a vendar niso niti približno tako praktična, primerna in lepa kakor je vaša šola. Zaradi vbornih par sto kron, katerih bi davkoplačniki niti ne čutili, so zavrgli primeren prostor, pripravnost in olepšavo kraja. V Trbovljah pa priča novo šolsko poslopje, da vlada tu pravo prepričanje o primerno naloženi glavnici, in pravi smisel za olepšavo kraja in stavbeno umetnost.“

Pregledujočemu danes to krasno poslopje se mi je misel nehoté uglobila tudi v zgodovino

temne preteklosti, ko še ni bilo nikjer šol, a tudi malo cerkv. V ti žalostni preteklosti je gospodovala vraža in čarodejstvo. Šole so se nahajale le po samostanih in sicer le za one sinove bogatašev, ki so dalje „študirali“. Narod je ostal v nevednosti, nikdo se ni brigal za njega. Pač, brigali so se zanj mogotci in privilegovani stanovi, da so ga izrabljali gospodarsko, gmotno, telesno in duševno, a da bi mogli z njim še naprej tako ravnati, so ga držali v nevednosti, neumnosti in vraži. Rekli so: „Narod ni za šolo, kdo bo pa potem nam služil?“

Toda tekoma stoletij je jelo žarišče znanosti in misel za občno izobraženost prodirati v širše kroge, toda dušna tema, ki je zagrinjala ves svet v svoj turčbni plašč, se je jela sicer počasi a vendar gotovo odmikati. Višji in odločilni krogi so začeli spoznavati, da more le izobraženost in šolanje povzdigniti narode in države do večjega blagostanja in sreče. Približno pred 200 leti je to razsvetljeno prepričanje zmagovalo tudi kronane glave. Velika naša cesarica slavnega spomina Marija Terezija, ki je vladala pred 160 leti, je zaukazala, naj se osnujejo najprej po mestih in trgih, potem pa po deželi šole za ljudstvo ali narod, katere mora vsakdo obiskovati. „Šole za narod!“ je bilo geslo blage cesarice. Tako smo prišli korak za korakom v središnje čase, in danes vidimo povsod lična šolska poslopja rasti iz tal, kakor pravijo, za občni blagor.

Pri nas na Slovenskem pa so merodajni krogi v novejšem času pozabili, da je ljudska šola namenjena v prvi vrsti ljudstvu samemu, ali z drugim izrazom, narodu, zato se izogibajo imena „narodna šola“ in devajo na njo kratak napis „šola“. Merodajne naše kroge in ljudi nemškega mišljenja je zavzela kriva misel, da je slovenska narodna šola politična uredba, da jo je treba torej tako urediti, da ne bo koristila individualnosti slovenskega naroda, temveč širjenju nemške misli — nemške politike. To dosežajo s tem, da uvajajo v naše šole najprej utrakvistični, a za njim popolnoma nemški pouk. Ti ljudje, če tudi se hočejo šteti med pedagoge, so profanirali (pogazili) sveti namen ljudske šole. Ukradli so šolo lastnemu narodu, ter so jo vtihotapili v službo tujemu mogotcu, ki komaj čaka, da bi s pomočjo ljudskih šol na slovenskih tleh zrastle mnogo izdajice — nemškutarjev — grških Efilajtov — svetopisemskih Herodežev!

Birokratje trde prepogosto, naj se učitelj ne peča s politikom, ker se boje, da bi učiteljstvo zamoglo vsled svoje delavnosti in razumnosti, prečrtati njihove zvite račune. Deloma je prav, naj učitelj ne sega v politične agitacije, naj se vzdržuje nad strankami, a s politikom se naj le pridno peča in jo naj s paznim očesom in z ostroumnostjo zasleduje! Učitelj se je rodil iz naroda, on živi med narodom in dela za narod, on pozna njegove družinske, družbene, gospodarske in gmotne razmere, on pozna njegovo veselje, radost, slast, bôl in trpljenje, lastnosti in potrebe bolje, nego vsak drugi stan. Ravno zato je on v prvi vrsti poklican slediti s sokolovim očesom toku politike in presojati, ali ta koristi ali škoduje narodu. Učitelj si je celó dolžan širiti politično obzorje, da ga birokratstvo ne zaplete v mreže, ki so narodu pogubne. Politični tok današnjega časa hoče v Avstriji z nemškim poukom in vzgojo našo šolo slovenskemu narodu odtujiti ter mu osliniti njegovo individualnost. S tem škodljivim političnim tokom je otrovana celo naša deželna naučna uprava, ki dela v tem oziru s svojimi nadzorniki vred proti geslu Habsburžanov: „Pravica je podlaga kraljestva“ in „Vsem narodom ednake pravice!“ Ona si geslo „Viribus unitis — z združenimi močmi!“ krivo tolmači in ga zlorablja proti nam, češ, z združenimi močmi — Slovence ponemčiti!

Mi Slovenci vedno in povsod naglašamo, da smo cesarju najbolj zvesti in vdani narod in da ga najbolj ljubimo. Tudi pri današnji slavnosti se je cesarju navdušeno klicalo „živio!“ Da, to so le prazne besede, pleva brez zrna, puhla fraza, vkoreninjena navađa, to je takozvana platonična ljubezen brez dejanja. Mi kličemo navdušeno „živio!“ v resnici pa delamo v svoji dušni zaslepljenosti proti — cesarju, za propad — Avstrije. Mi smo orodje nemško-na-

rodne stranke v Avstriji, ker napeljujejo vodo na njen mlin. Mi delamo nevede in nehoté to, kar dela nemško-narodna stranka v zadnjih letih z očitnim namenom, namreč za devizo: „Proč od Avstrije!“

Za to svojo trditev pastopam pot dokazovanja resnice!

Naša naučna uprava nam z neverjetno lahkostjo vsiljuje nemški pouk v narodne šole, mi pa se prav nič temu ne upiramo, temveč se izgovarjamo z izpričanjem: „Kaj hočemo? Pri nas so takšne razmere!“ Da, razmere so v resnici takšne, ker smo mi taki ljudje, mi še celo stegamo roke za nemškim poukom v šoli. Tako preplavlja nemški pouk brez jezov in zatvornic vse naše štiri, pet in šestrazredne narodne šole, te so ponajveč čisto nemške, in naši c. kr. okrajni šolski nadzorniki hité, kako bi se kateri bolj v Gradcu prikupil, zato raztegajo nemški pouk tudi v edno, dvo in trirazrednih narodnih šolah na kolikor mogoče najširšo podlago, a mi lepo molčimo! Tako se mora naša mladina v narodni šoli navzeti nemškega duha in ko vstopi v življenje, ne čuti v sebi ne narodnega duha ne pravega domoljubnega čuta in jo je zlahka upreči v vsak nemški voz.

Vsak čevljarski učenec po mestih in trgih zaide v strujo nemškutarstva, postane nadepolni pristaš nemško-narodne stranke. Skoro sleherni dekla in kuharica slovenskega pokolenja v mestih in trgih je potujčená; ker ni bila iz ljudske šole prinesla seboj prav nič vzgojenega narodnega in domoljubnega čuta. Celó inteligentni sinovi naših rodoljubnih družin padajo — v žrelo odpadništva, prepogosti so slučaji, da je eden sin slovenskega, a drugi, brat, nemškega mišljenja. Zakaj? Ker ni njegovega narodnega čuta v šoli nikdo vzbujal, še manj pa gojil. Prvi sin je le zato naroden, ker so mu slučajno družba in časopisi vzbudili narodno zavest.

Koliko naše mladine se po trgih in mestih navdahne z nemškim čutom in mislijo; kajti njihov pouk in vzgoja v ljudski šoli se ni prilagala individualnosti naroda, temveč duhu ponemčevanja. Najsvetejši čut, ljubezen do matere in jezika, ljubezen do rojstne hiše, do svojega doma in narodnosti se v ljudski šoli ni gojil; zato je ta čut ostal zakrknjen in tak človek je pristopen vsem zapeljivim vadam ponemčevanja. Predno se zave je že nemškutar velikonemške ideje, ne da bi vedel, da je postal odpadnik in izdajica svojega naroda. On pravi, da je sicer rodom Slovenec, a da mu je „wurst“ ali naj drži s Slovenci ali z Nemci.

Tako se ta nalezljiva bolezen po slovenskih tleh čimdalje bolj širi. Vedno glasneje odmeva krik nemško-narodne stranke: „Proč od Rima!“ „Proč od Avstrije!“ Ona vidi v svoji zaslepljenosti odrešenje le onostran: črnožoltih stebrov — v Nemčiji. Vsi naši nemškutarji t. j. rojeni Slovenci, ki so odpadli od nas in prestopili k nemštvu, so več ali manj njeni privrženci. V njih bodo imeli Nemci v odločilnem trenutku največjo podporo!

Zakaj?

Zato, ker jim nismo v šoli vzbudili, gojili in razvili tistega svetega čuta, katerega ima v sebi celó vsaka ptica, vsaka žival, ljubezen do roda in doma. Oni so videli in se od nas učili, kako se mi ne upamo s svojim prepričanjem in z idejmi na dan, kako mi klečeplazimo pred nemško gospodo in birokracijo, kako se mi podvizamo storiti le to, kar nam prinaša boljše plačo, večjo čast. Oni so videli, kako mi ne upamo naglašati svoje narodnosti, kako dajemo prednost tujemu jeziku, a svojega zapostavljamo. Pomislite, ali bodo ti ljudje v kritičnem času patrijotični in dinastični? Ne, nikdar! Ravnali se bodo po starem praktičnem našem načelu: Izneveriti se temu, kar je našega, ljubiti to, kar jim daje več upanja za osební dobiček, cesar in država jim bode postranska stvar, češ, saj moramo pod vsakim cesarjem davek plačevati, v Nemčiji se nam bo morda bolje godilo!

Ko so ob priliki neke velike vojaške slavnosti napili generali nemškemu vojskovodji, maršalu Moltkeju, kot slavnemu zmagovalcu nad mogočnimi Francozi pri Sedanu, je Moltke kratko a jedrnató odgovoril: „Pri Sedanu je zmagal nemški učitelj!“ Moltke je hotel s tem

reči, da je nemško učiteljstvo v šoli vcepilo v nemški narod narodno zavest tako močno, da se je nemško vojaštvo iz ljubezni do svojega doma tako hrabro bojevalo, da je moralo zmagati.

Ako pojde pri nas ponemčevanje z dosedanjimi naglimi koraki naprej, in če pride, kakor si želijo Nemci tudi v Avstriji do bitke pri Sedanu št. 2, tedaj bomo krivi mi, če bode mogel nemški maršal Moltke št. 2 odgovoriti: „Zmago nam je naklonil slovanski učitelj, ker je pridno ponemčeval!“

Slišal sem govoriti višjega vpokojenega avstrijskega častnika, rekoč: „Ne verjemite, da so v letu 1866. pri Kraljevem Gradcu Prusi zaradi tega premagali našo vojsko, ker so njihove puške hitreje streljale, ne, zmago so Prusom naklonili v nemškem mišljenju šolani in izučeni višji častniki, ki so želeli Prusom zmaga, da bi Nemčijo osvobodili od slovanskega vpliva, manevrirali so tako, da je naša vojska bila docela premagana!“

Slovensko učiteljstvo se naj torej v narodnostnem oziru ne ravna po željah ponemčevalcev. Naši nadzorniki, glavarji, nekateri krajni, okrajni in naš deželni šolski svet so nemško šolani generali, ki sedaj v svoji kratkovidnosti menda nevedé pripravljajo široko pot nameravani nemški zmagi nad Avstrijo pri Sedanu št. 2 in pri Kraljevem gradu št. 2 (Konec prihodnjic.)

Druge slovenske novice.

(Odlikovanje.) Gosp. M. Gril, c. kr. okrajni glavar v Litiji, je bil povodom umirovljenja odlikovan z viteškim križcem Franc Jožefovega reda.

(Protestantsko gibanje v Ljubljani.) Dne 27. oktobra t. l. je v Ljubljani štirinajst oseb, ki so izstopile iz katoliške cerkve, bilo sprejetih v protestantsko cerkev. Letos na spomlad je prestopilo v Ljubljani šest oseb, a odkar se je za čelo med Nemci novo reformacijsko gibanje, je v Ljubljani prestopilo že kakih 50 oseb.

(Izkopine v Kranju.) Izkopavanja v Lajhu pri Kranju se nadaljujejo. Doslej se je odkrilo 18 gomil; našli so rimske novce in razne nakite iz stare rimske dobe v grobovih. Največji kostnjak je meril v dolžini 195 cm.

(Potres.) Zadnjo soboto zvečer so čutili v Mokronogu na Dolenjskem tri do štiri sekunde trajajoč potres, ki ga je spremljalo močno podzemsko gromenje. Sunki so bili tako močni, da se je po hišah oprava premaknila.

(Novo žensko popružnico) družbe sv. Cirila in Metoda ustanove za novo mesto in okolico.

(Kletarski tečaji.) G. Boh. Skalický, tehnični vodja državnih vinarskih zadev na Kranjskem, priredi pri državni kleti v Novem mestu tekom letošnje zime vsaj tri kletarske tečaje in bo vsak tečaj trajal tri dni. Poučeval bode teoretično in praktično o vsem, kar je treba danes vinogradniku znati o kletarstvu.

(Veliko veselico) priredi moška in ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Krškem dne 3. novembra 1901 v dvorani gospoda Ženerja. Spored: 1. Nagovor gosp. predsednika. 2. „Krojač Fips“, šaloigra v ednem dejanju. 3. A. Hajdrih: „Siroti“, moški zbor s sopran-samospevom. 4. V. Bendl: „Križaci na morju“, mešan zbor. 5. F. Smetana: Potpourri iz opere „Prodana nevesta“. 6. Förster: „Ljubica“, mešan zbor. 7. Češke narodne pesmi, glasovir. 8. H. Sattner: „Naša pesem“, mešan zbor. 9. H. Volarič: „Divja rožica“, dvospev za sopran in alt. 10. Iv. pl. Zajc: „Večer na Savi“, mešan zbor. Prosta zabava. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina 20 kr. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Volka je ustrelil) dne 24. oktobra t. l. logar kneza Auersperga v Starem logu na Dolenjskem. Žival tehta 47 kg.

(Zboljšanje rudniških plač.) Dne 25. septembra je cesar potrdil plačilni in pokojninski red za vse rudniške delavce c. kr. rudnika v Idriji. Plačila rudarjev so znatno povišana, osobito pa pokojnine, tako za rudarje, kakor za njihove vdove in sirote.

(Srečen lovec) Na Notranjskem je princ Hugon Windischgrätz ustrelil mladega medveda.

(Nemška kultura.) Dne 28. oktobra t. l. je druhal, obstoječa iz Nemcev, v Beljaku na Koroškem napadla vlak, v katerem se je peljal

dunajski župan dr. Lueger, razbila okna pri kopejih in ranila s kamenjem poslanca Schneiderja, ki se je vozil z Luegerjem. Druhal je celó hotela vlak naskočiti. Demonstracije so pristaši Schönererja in so izvršili napad iz sovraštva napram krščansko-socialnemu dunajskemu županu.

(Občni zbor političnega društva „Edinost“) se je vršil v nedeljo v Barkovljah pri Trstu ob mnogobrojni udeležbi zavednih mož vseh slojev iz Trsta, okolice in Istre. Na občnem zboru je govoril med drugim poslanec Spinič o splošnem političnem položaju v parlamentu. Izvoljen je bil z vzklikom prejšnji odbor.

(Umor.) V Kolonji pri Trstu je nek kame-nosek J. Richter ubil delavca J. Kocijandčiča. Zadal mu je z nožem štiri globoke rane, ker se je bil z njim sprl. Morilca so zaprli.

(Starka v ognju.) Te dni je v Trstu zgorela neka 70letna žena v svojem stanovanju. Na njeno klicanje so prišli ljudje blizu in jo našli vso v ognju, na vso moč so skušali, pogasiti ogenj na njej, a bilo je prepozno; uboga žena je valed groznih opeklin umrla.

(Ljudsko štetje v Gorici.) Magistrat je naštel v Gorici 25 432 oseb; od teh je po štetju magistrata le 4754 Slovencev; „Soča“ veli, da je v Gorici Slovencev še enkrat toliko, najmanj 9000, ker slovenski živelj v Gorici čudovito hitro raste.

(Zopet deklica živa spečena.) M. Marinič v Renčah pri Gorici je šla te dni od doma ter pustila svoje petletno dekle samo v hiši. Deklica je prišla k ognjišču, kjer se jej je vnela obleka. Ogenj jo je objel tako, da je vsa opečena in ožgana umrla, še predno je prišla mati domov. To je sedaj že tretji tak slučaj v kratkem času.

(Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju) ima v četrtek, dne 14. nov. t. l. XIII. svoj občni zbor v dvorani „Slovenske Besede“ na Dunaju, I. Braunerstrasse 7. Začetek ob 6. uri zvečer. K temu zborovanju vljudno vabi odbor.

(Društvo „Zvezda“ na Dunaju) priredi v nedeljo, dne 3. novembra t. l. svoj zabavni večer v dvorani „Regensburgerhof“, I. Sonnenfelsgasse 2. Zabavni večeri tega društva so vsako prvo nedeljo v mesecu, h katerim pa odbor posebnih vabil ne razpošilja. Pristop imajo gg. udje in prijatelji društva. Začetek ob 6. uri zvečer.

(Slovenska slavnost v Ameriki.) Društvo sv. Petra in Pavla v Puebli je dne 13. oktobra t. l. praznovalo blagoslovljenje svoje nove društvene zastave, katero si je naročilo v Parizu.

Politični pregled.

(Državni zbor) je imel v torek in v sredo seji, pri katerih je bila na dnevnem redu razprava o proračunu. Med drugimi sta govorila tudi slovenska poslanca Pogačnik in Ferjancič. Natančnejše poročilo prinesemo prihodnjic.

(K položaju.) Zadnja seja ministrskega sveta, ki se je vršila dne 28. t. m. v palači domobranskega ministrstva pod predsedništvom Körberja, je trajala dve uri. Vesti o krizi se proglašajo kot neresnične; o Rezkovih krizi se poroča, da je nastala valed nasprotstva čeških strank Körberjevemu kabinetu.

(Davek na vožne karte) pride v državnem zboru v razpravo v kratkem času. Proti uvedbi tega davka na način, kakor ga določa vladna predloga, se bodo razun Poljakov uprle bržkone vse ljudske stranke, ker bi bili z njim obremenjeni najbolj nižji sloji.

(Volitve v Dalmaciji.) Laška stranka je sklenila, da za prihodnje deželnozborske volitve v Dalmaciji postavi šest kandidatov, in sicer v Zadru, v veleposestniški skupini in v trgovski zbornici. Hrvatska čista stranka prava je sklenila, da se samostojno poda v volilni boj.

(Poljaki in vseslovenska zveza v parlamentu.) Zadnji čas so listi poročali, da se nekateri slovanski politiki mnogo trudijo, da bi se našel kak način za zedinjenje vseh Slovanov v zbornici. Ta misel je našla povoljnega odmeva skoro pri vseh slovanskih strankah, le Poljaki se ne morejo z njo sprijazniti. Sicer tudi oni ne taje, da bi bila takšna zveza velike važnosti, a ne marajo se zameriti nekaterim nemškim krogom. To postopanje Poljakov seveda nikogar ne

preseneti, kdor ve, kako sodijo oni o slovanski solidarnosti.

(Obisk ruskega velikega kneza.) Dne 29. oktobra t. l. je došel veliki knez ruski Mihael Nikolajevič v Budimpešto v poset k našemu cesarju. Na kolodvoru ga je pričakoval cesar; po prisrčnem pozdravu, objemu in poljubi sta se odpeljala v hotel, kjer ju je pričakoval nadvojvoda Jožef. Pozneje je veliki knez obiskal cesarja na dvoru.

(Ruska sodba o Čehih.) Ruski list „Novosti“ piše o važnosti češkega naroda za obstoj Avstrije: Dokler bodo obstale sedanje razmere v Avstriji, je češko kraljestvo obsojeno v ulogo dežele, katere razruvajo kronični krči. Nemci se opirajo na ogromno maso nemške države, Čehi pa le na svojo moralno moč, ker od Poljakov pričakujejo le malo, a da bi iskali pomoči v Rusiji, se jim ne vidi primerno in močno. Ako bi ne bilo Čehov, hegemonija Prusije bi se raztezala preko vse Avstrije. Čehi s svojimi stremiljenji ovirajo reko pangermanizma. S tega stališča boj Čehov z Nemci ni le krajevnega, ampak avstrijskega pomena. Čehi so prošinjenci z vero v svojo bodočnost in ne zamujajo v svojih prizadevanjih, da svojo domovino dovedejo do vsestranskega razvoja. Od njih doseženi uspehi so jamstvo, da nade češkega naroda ne ostanejo neuresničene.

(Bolgarsko.) Dne 28. m. m. je bolgarski knez Ferdinand s prestolnim govorom otvoril državni zbor. V njem se povdarja prizadevanje vlade, da vzdržuje javno upravljanje države; gospodarski in finančni položaj države ni razveseljiv, in se prestolni govor nadeja, da bodo vsi poslanci delovali na to, da se prebije sedanja gospodarska kriza. Prestolni govor zatrjuje prijateljsko razmerje do drugih držav, posebno do ruskega carstva, osvoboditelja Bolgarije. — Knez je bil od poslancev burno pozdravljen.

(Zveza slovanskih narodov na Balkanu.) Iz Cetinja poročajo listi vest, da je bila v nedeljo, dne 27. m. m. tam podpisana zveza med slovanskimi narodi na Balkanu. Predsedoval je komisiji črnogorski knez Nikola, navzoč pa je bil tudi poseben odposlanec iz Rusije.

(Španija.) V zbornici poslancev je izjavil ministrski predsednik Sagasta, da od 700 redovnikov, ki so prišli iz Francije na Špansko, jih ostane v deželi le 52. Dekret proti duhovniškim redom ima namen, preprečiti naseljevanje iz Francije izgnanih kongregacij.

(Kreta.) Poročajo, da se otok Kreta v najkrajšem času priklapi k Grčiji. Rusija temu ne ugovarja, in je vsa zadeva v lepem tiru.

(Rusija.) Ruske čete so na meji Indije izborna organizovane in lahko vsak trenotek stopijo v boj. Tudi ogleduška služba in prednje straže imajo izborna vodstva. Generalni štab ruski ve o vsakem koraku indijske vlade in indo-afganistansko vprašanje zasleduje pazljivejše nego mandžursko.

(Vojna v južni Afriki.) Angleški listi pišejo, da se je v ministerstvu pojavila opozicija proti južno afriški politiki, in da hoče del kabineta pričeti nova pogajanja z Buri. — Burski general Delarey je dne 24. oktobra dobil veliko zmago nad angleškim generalom Methuen. Zaplenil je Angležem vse streljivo in hrano ter štiri topove. 150 Angležev je bilo ubitih, mnogo vjetih. V kapski koloniji so se Buri umaknili v središče, in severovzhodni del dežele, ne da bi jim mogli Angleži do živoga.

Razne stvari.

(Aretovanje barona Wallburga.) Policija v Budimpešti je zaprla barona Ernesta Wallburga, nezakonskega sina umrlega nadvojvode Ernesta, in sicer zaradi raznih goljufij. Baron je trdil, da je legitimni sin nadvojvode Ernesta, češ, da je bil nadvojvoda z njegovo materjo Lavro Skubilič morganatično poročen. Poroka se je izvršila v Ljubljani. Policijska oblast ga je že dolgo zasledovala; bavila se je z njim že tudi ljubljanska policija. Wallburg je bil v zvezi s celo družbo sleparjev, ki je raztezala svoje delovanje tudi na Ljubljano.

(Kuga.) V Liverpoolu na Angleškem se je pojavila kuga, in je umrlo že več oseb. — Tudi v Kapstadtu v južni Afriki divja med angleškim vojaštvom zopet kuga, ki jo je našla tudi žival, kar Angleže jako ovira.

Spretni stavbeni mizarji

se takoj sprejmo v delo. Oni, ki so že v mlinih delali, imajo prednost. Oglasiti se je v parnem mlinu Petra Majdiča na Spodnji Hudinji pri Celju.

(381)

Dražba lesa.

Naznanja se, da se bo dne 19. novembra t. l. od 11.—12. dopoldne na licu mesta v ednem že zaznamovanem delu parca št. 604/3 ad Škorno Novikloštar g. Klančnikovega gozda jelovi les, smreke, bori, hojke, na dražbi oddal. Pogoji se zvedo pri gospodu župniku v Šmartnem na Paki.

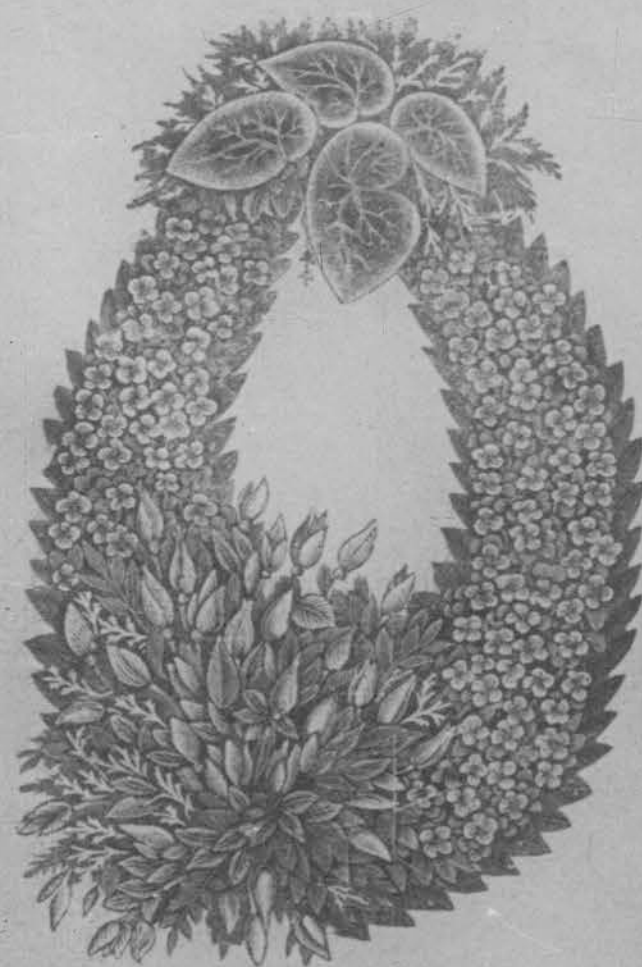
Zahvala in priporočilo.

Povodom najinega odhoda iz Celja se najsrčneje zahvaljujem tem potom p. n. čast. gostom za njihovo doseganje naklonjenosti, priporočajoč ob enem svojo gostilno na Čeharjih

kjer hočeva istotako cenjenim gostom postreči z dobro jedjo in pijačo.

Odličnim spoštovanjem

(383) Alojzija in Jurij Lemež.

Krasne nagrobne vence
v vseh velikostih in cenah priporoča

Peter Kostič
v Celju.

Najboljše strune

za gosli, kitare, tamburice, ali citre so dobiti v trgovini Dragotin Hribarja v Celju.

Otvoritev trgovine.

Usojam se cenjenemu p. n. občinstvu naznanjati, da sem otvoril 14. t. m. v Graški ulici št. 21

trgovino s špecerijskim blagom, barvami, zabelo, moko, žganjem in z dež. pridelki.

Svojo trgovino sem solidno pripravil in bodem imel vedno sveže stvari. Istotako se bodem potrudil, zahtevam p. n. odjemalcem vedno v vsakem oziru ustreči.

Posebno priporočam pristne kranjske klobase in pravi kranjski brinjevec, jamaika-rum, raznovrstne čaje in francoski konjak.

Vinogradnikom in vinotrcem posebno priporočam za vino čistiti prave francoske Gallerte.

Za prav obilen obisk prosim in se priporočam

(367) 3—1

I. Ravnikar.

Na debelo. * Na drobno.

Postrežba točna. * Cene nizke.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potrebščine v največji izbi.

Opozarja na svojo veliko zalogo traverz, vodotodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Velika izber železnih nagrobnih križev!

Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani.

PROSPEKT.

Zvesta svojim v lanski okrožnici navedenim načelom, pričenja „Ljubljanska kreditna banka“ po svojem enoletnem obstanku, v katerem je prav dobro uspevala, svojo prvo akcijo v večjem obsegu; namreč ustanovitev „Delniške družbe združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“.

Posrečilo se nam je skleniti s posestnikom obeh imenovanih pivovaren pogodbo, ki nam omogočuje spremeniti obe podjetji, katerih izdelki so na Južnem Stajarskem in — zadnji čas tudi na Kranjskem splošno priljubljeni, v delniško družbo. V to svrho ukrenemo potrebne korake, da dosežemo od vlade dovoljenje za ustanovitev delniške družbe pod imenom:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“,

katero namen bi bil, obe pivovarni od sedanjega posestnika g. Simona Kučeka v Žalcu kupiti in nadalje voditi. Pivovarna v Laškem trgu pa v istem času

od 1. oktobra 1898 do 30. septembra 1899 hl 8.935—

1. „ 1899 „ 30. „ 1900 „ 6.590—

1. „ 1900 „ 30. „ 1901 „ 6.396—

hl 10.780—

11.970—

11.270—

torej v obeh pivovarnah v zadnjih treh letih povprečno na leto 18.653 hektolitrov piva.

Skupna mera obeh objektov znaša

6 ha 26 ar 17 m², od katerih pripada na Žalec

1 „ 15 „ 16 „ in na Laški trg

5 „ 11 „ 1 „

Na tem površju zavzamejo poslopja v Žalcu 33 ar in 14 m², v Laškem trgu pa 47 ar in 50 m².

Glede cene obeh objektov obrnili smo se do g. Bohumila Staňka, pivovarnika in predsednika velike delniške pivovarne v Nusljah pri Pragi, nadalje do g. Jana Novak-a, družabnika tvrde Novak & Jahn, tovarno za opravo pivovaren v Pragi Bubna, katera oba uživata najboljši sloves v čeških pivovarniških krogih.

Oba gospoda odzvala sta se radovoljno našemu povabilu ter se mudila meseca junija poleg dveh naših zaupnikov v Žalcu in v Laškem trgu, ogledujoč si natanko obe pivovarni. Iz njunega strokovnega poročila posnemamo sledeče:

Pivovarna v Žalcu je urejena za letno izdelavo 8000 hl piva.

Varnica je napravljena za 40 hl litja in zelo praktično izvedena; potrebno vodo daje vodnjak v pralnici in je kakovost te vode za izdelavo piva izvrstna.

V kvasilnici je dvajset sodov za kvašenje à 20 hl; kleti za zalogo imajo pa prostora za 2800 hl.

Sladarnice so tri manjše podzemeljske in edna večja nadzemeljska.

Po nazoru izvedencev se letna produkcija piva v Žalcu z malimi investicijskimi stroški lahko zviša na 15.000 hl.

V ta namen morala bi se na že rezerviranem prostoru sezidati nova sladarnica in popolniti klet za zalogo po načrtu, ki je že izgotovljen.

Pivovarna v Laškem trgu ima varnico za 70 hl litja, in novo dosti dobro izpeljano kvasilnico s 24 sodi za kvašenje.

Kleti za zalogo imajo prostora za 4500 hl, so v dobrem stanju in opremljene s primernimi ledenicami.

Sladarnica je na levem bregu reke Savinje v hiši, v kateri je tudi pivovarniška restavracija.

Potrebno vodo daje trije studenci, katerih dva sta na lastnem svetu, tretji glavni in najvišje ležeči pa na tujem svetu; vendar je uporaba istega zemljejnizno zavarovana.

Pri sedanjih uredbi kvasilnice in kleti za zalogo se lahko sklepa na letno najvišjo produkcijo 14.000 hl; vendar bi bilo po nazoru gospodov izvedencev mogoče s primernim zvečanjem kleti in z napravo nove sladarnice v neposredni bližini glavnih objektov zvišati produkcijo do 25.000 hl.

Glede plodnosti obeh pivovaren si dovoljemo na kratko sledeče navesti:

Cena izdelovanja piva v obeh pivovarnah pride povprečno na K 15.20 za 1 hl (v tej ceni so obseženi že vsi stroški za režijo in amortizacijo) prodajna cena je pa 19.25; tedaj ostane pri vsakem hektolitr K 4.15 dobička, pri čemer se niti ne računa, da je za pivo v steklenicah cena veliko večja.

Kakor spredaj navedeno, znaša letna poprečna produkcija obeh pivovaren 18.653 hl. Ako se vpošteva 12% tno osušenje, ostaja za prodajo 16.425 hl piva in to umožino je računati pri sestavljanju kalkula za plodnost podjetja.

Na podlagi predloženih števil in nameravanega delniškega kapitala v neobhodno potrebnem znesku 600.000 bi se že pri neizpremenjeni produkciji obrestoval delniški kapital z 11.3%, ter sta naša izvedenca trdno prepričana, da poslovni uspehi obeh pivovaren s spredaj navedeno izpremembo in spretnim vodstvom postanejo še mnogo ugodnejši.

Gospoda izvedenca cenita obe pivovarni s posestvom vred, nadalje všteti vsi opravo, sode za zalogo in prevažanje, vendar brez fundusa instructusa na 500.000. Fundus instructus, pivo, slad in hmelj bilo bi posebej vpoštevati.

Gospod Simon Kuček, posestnik tvrde S. Kuček, se nam nasproti zavezuje, da prepusti novi delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in Laškem trgu z vsi opravo, kakor spredaj navedeno, nadalje z vsem fundusom glasom dveh inventarjev, katera imamo v rokah, za skupno vsoto K 550.000 in se izjavlja pripravljenim udeležiti se z edno tretjino delniškega kapitala pri novi delniški družbi.

Z ozirom na to, da se bode moralo prevzeti tudi pivo in zaloga drugega blaga še posebej, zvišal se je delniški kapital na K 600.000, razdeljen v 3000 popolnoma vplačanih se na imejtelja glasečih delnic po K 200, od katerih prevzame 1/3, to je 1000 delnic à K 200 tedaj za K 200.000, g. Kuček kot plačilo, tako, da ostane za subskripcijo samo 2000 delnic à 200 K.

Priglasila za delnice podjetja pod tvrdo:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in v Laškem trgu v Ljubljani“

sprejema

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

od 20. oktobra do všteti 15. novembra t. l.

in veljajo za subskripcijo naslednji pogoji:

1. Vsak subskribent dobi glasom svoje prijave pripadajoče delnice v nominalni vrednosti, to je à K 200.
2. Pri subskripciji se mora vložiti za vsako podpisano delnico K 40 kavicije, katera se obrestuje od dne vplačila do 31. marca 1902 po 4%; ostalih K 160 je plačati po prejemu oblastvenega dovoljenja za ustanovitev te delniške družbe v obrokih, katere bode določila „Ljubljanska kreditna banka“. Ako bi se ostali znesek vplačal po 31. marcu 1902, je zavezan vsak subskribent plačati ob enem 5% tekočih obresti od tega dneva naprej.
3. Delnice so udeležene že pri poslovanju od 31. marca 1902 nadalje.
4. V slučaju, da bi kak subskribent v določenem roku ostalih K 160 z odpadajočimi obrestmi pri blagajni „Ljubljanske kreditne banke“ ne plačal, konča njegova pravica do subskribiranih delnic, ter je „Ljubljanska kreditna banka“ opravičena razglasiti, da je vplačana kavicija zapadla.
5. Po dovršenem vplačilu subskribovanih delnic bodejo se iste izročile gospodom delničarjem s tekočim dividendnim kuponom opremljene in na imejtelja se glaseče delnice.
6. Po preteku za subskripcijo določenega roka in po dovršeni razdelitvi bode „Ljubljanska kreditna banka“ obvestila subskribente, koliko delnic je odpadlo na njihove prijave.
7. Ako bi se nameravana delniška družba iz katerega vzroka koli najdalje do 1. oktobra 1902 ne ustanovila, je „Ljubljanska kreditna banka“ zavezana pri njej vplačane kavicije s 4% obrestmi od dne vplačila p. n. subskribentom vrniti, s čemer se pravica do izročitve delnic in zaveza k prejemu taistih konča.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1901.

Ljubljanska kreditna banka.